

Dr. Dinko Puc:

Centralizem v gospodarstvu**Denar je kri v narodnem gospodarskem telesu, zato mora neprestano krožiti v zadostni množini prav po vsej državi**

V naši javnosti so največje pritožbe v zadnjih letih zaradi tega, ker ni v obtoku dovolj denarnih sredstev. Z malimi izjemami so vse hranilne vloge zamrznjene. Jeza naroda se je zato izlila na tiste, ki so baje denar skrili v nogavice in v skrinje, in od časa do časa smo slišali kake nasvete, kako naj država ta denar spravi zopet na svetlo.

Nekaj denarja je gotovo tezaviranega od zasebnikov, o tem ni dvoma. Toda ogromna večina razpoložljivega novca je drugje. Samo Poštna hranilnica je imela koncem leta 1936. Din 1.466.000.000 čekovnih in Din 982.000.000 hranilnih vlog, Hipotekarna banka pa hranilnih vlog Din 1.170.000.000 in «fondov» čez Din 1.800.000.000 tako, da sta razpolagala oba zavoda z ogromno vsoto skoro 5 in pol milijard, od katerih je ležalo v blagajni dosti nad eno milijardo.

Navidezno je tak močan zavod, kakor sta Poštna hranilnica ali pa Hipotekarna banka, lepa stvar. Vseeno bi nam moralo biti, ako bi zadostno število podružnic teh zavodov nudilo našemu gospodarstvu potreben kredit na pameten in današnjim razmeram odgovarjajoč način. Morda bi s takim načinom ureditve našega kreditnega gospodarstva bili še bolj zadovoljni, kakor smo bili s prejšnjim sistemom, kajti naravno je, da bi ljudje imeli v take podružnice več zaupanja kakor v druge denarne zavode.

Toda, žalibog, je denar, naložen v Poštni hranilnici in Hipotekarni banki, našemu gospodarstvu na razpolago le v najmanjši meri. On je v prvi vrsti na razpolago finančnemu ministru, dočim zasebno gospodarstvo kredita ali sploh ne dobi, ali pa le v omejenem obsegu in pod težkimi pogoji. Vseled tega se denar, naložen v teh zavodih, ne vrača tja, od koder je prišel, kar pa je pogoj za redno funkcioniranje denarnega obtoka. Po zadnjih izkazih je Poštna hranilnica posodila državnim blagajnam in ustanovam okroglo 1 milijardo 200 milijonov, dočim je posodila zasebnemu gospodarstvu le nekaj nad 125 milijonov!

Ta denarna politika se ne vodi od včera, marveč že nekaj let. Začela se je z ukrepi, ki so imeli namen odtegniti denarna sredstva za drugim, bankam in hranilnicam ter jih koncentrirati v centralnih zavodih. Nastop gospodarske krize je ta, umetno pričetni razvoj pospešil. Ko je nastal run na naše zavode, Narodna banka ni pomagala, da bi bila lahko nesrečo odvrnila z razmeroma malimi krediti. Zato je morala vlada proglasiti zaščito denarnih zavodov, kar je zopet dovedlo do tega, da se je ves odvišen denar stekal v centralne zavode.

Kljub temu, da so se pokazale zle posledice te denarne politike ne samo pri nas, ampak v celi državi, se ta sistem nadaljuje, kakor kaže zadnji odlok, tičoč se naložb bratovskih skladnic ter uredba za zaščito kmetov. Tako se govori in govori, piše in piše vedno o decentralizaciji, v praksi pa se v centralizem izvaja vedno bolj strumno in dosledno, celo tam, kjer je to najmanj na mestu, — v denarnem gospodarstvu.

Gotovo je prikladno in prijetno, če more finančni minister vedno razpolagati s tako obilnimi denarnimi sredstvi, zlasti v času, ko so davčni donosi manjši. Toda ta ugodnost ne sme odvracati pogleda od onih pokrajin naše države, ki se bližajo vsled tega od dneva do dneva bolj gospodarski propasti. Pomanjkanje denarja povzroča obenem padec cen, padec cen pa ubija kmeta in delavca, obrtnika in trgovca.

V. T-ova, Ljubljana:

O celibatu učiteljic**Z novo uredbo ni prizadet le stan učiteljic, temveč vse žene**

Amandman k finančnemu zakonu 1937-38 določa, da izgubijo učiteljice na osnovnih šolah, učiteljice na gospodinjstvih šolah in otroške vrtnarice svojo službo, če se poročijo z neučiteljem. One s pravico do pokojnine, dobijo namesto te odpravnino v znesku enoletne plače. Tako določa zakon.

Na trnjevo pot naše žene v borbi za zakonite pravice se je zataknila nova bodika. Ne le, da jugoslovanska žena ne dobi tistega, kar so druge države ženam že priznale, oziroma ji sedaj priznavajo, temveč izgublja še tisto, do česar je imela doslej pravico. Po zakonu o državnih uradnikih iz leta 1931. so žene povsem enako-pravne možu v pogledu sprejemanja v službe, nagrad in napredovanja. Čeprav so posebne uredbe in zakoni ta načela kršili v nekaterih strokah, pomenja sedanji amandman k finančnemu zakonu

nepričakovano in krivično kršitev dosežanih načel.

V razumevanju za težki udarec, ki je prizadejan mnogim njenim članicam — in po svojem principu ženam sploh — je Banovinska ženska zveza sklicala protestni shod, ki se je vršil 25. marca v sejni dvorani mestnega magistrata. Pozdravu predsednice je sledil govor o statusu žene (o tem prihodnjič natančneje!), nato pa je g. prof. Čopič izčrpno predaval o položaju našega učiteljstva in o novi zakonski uredbi. V uvodu je prikazal historični razvoj učiteljskega stanu. S statistikami je pojasnil današnje stanje šolstva pri nas.

Glavni del predavanja je posvetil razmotrivanju o novi odločbi. Naše učiteljstvo ne sme dopustiti, da se mu odvzamejo pravice, ki si jih je v Avstriji (!) mukoma priborilo. Našim učiteljicam se jem-

lje osebna svoboda. Odreka se jim najosnovnejša in najintimnejša pravica, ki jo pač sme imeti vsako človeško bitje v urejenih razmerah: pravica do svobodne izbire zakonskega druga. Čisto človeška pravica se jemlje delu državljanov, ker je ta del — ženskega spola. Uvaja se nekak kastni sistem, ki pa velja samo za eno polovico. Zakaj ne velja enaka odredba tudi za učitelje? Kdaj bodo pri nas začeli deliti pravico z istim korcem iz istega korita za oba spola? Kdaj bomo končno me žene postale državljanke v resnici in ne samo po imenu, državljanke s pravicami in ne samo z dolžnostmi? Jemati enemu delu državljanov osebno svobodo in isto tolerirati pri drugem (moškem) delu, — ne, te pravice nima nikdo, kajti to ni več pravica, temveč je krivica! Pred zakonom smo vsi enaki, oziroma: naj bi bili vsi enaki!

Poleg te juridične nujnosti pa sta važni še dve vprašanji: psihološko in moralno. Delo učitelja in učiteljice je osebno. Ni odvisno v tem oziru od razumevanja zakonskega druga. Pa tudi če bi bilo: isti psihološki in sociološki momenti bi prihajali v poštev pri

možu. Kar se pa javne morale tiče, je zelo dvomljivo, da bi se z novim zakonom kaj dvignila. Jasno je namreč, da bo učiteljica, ki iz strahu pred izgubo službe ne bo mogla legalno, v zakonu živeti z ljubljenim človekom, pač živela z njim ilegalno, izven zakona. Kako bo to vplivalo na javnost in na ugled stanu, je vprašanje zase, ki pa se očitvidno ne jemlje v poštev.

Toda glavno je: ni prizadet samo stan učiteljic, prizadete smo vse žene! Prikrajšane smo za osnovne pravice, odvzema se nam osebna svoboda! Namesto, da bi svoje sile uporabljale drugod, se bomo morale boriti za te osnovne zahteve. Toda za uspeh je potrebna solidarnost! Čeprav je udeležba na zborovanju pokazala, da je nova določba prizadela vse samostojne žene — ne samo učiteljice —, bi moral biti odziv naših žena z ozirom na osnovno važnost stvari mnogo večji.

In v tem je naša hiba! Premalo smo se tovariške in premalo se zavedamo, da je šla le v skupnosti, da je uspeh le v solidarnosti. In da se bomo morale krepko postaviti za svoje pravice — jasno kažejo dogodki.

Dr. M. Korun:

Ljubljanski kolodvor**Kolodvor in proga naj se poglobita, ker je to edin mogoč izhod iz nevzdržnih razmer**

Vprašanje ljubljanskega kolodvora je za razvoj Ljubljane najvažnejše. Kolodvor in železniška proga delita Ljubljano na severni in južni del. Med obema ni zadovoljive prometne zveze, ker je Tyrševa cesta ob železniškem prelazu, sešteto, več ur na dan zaprta za vsak promet.

Po našem mnenju se brez rešitve problema kolodvora in proge tudi ne da napraviti, še manj pa izvesti nov regulacijski načrt Ljubljane, na katerem se že dela. Od številnih načrtov preložitve kolodvora oziroma proge je ostal samo eden: načrt inž. Slavka Dimnika, da se kolodvor in proga poglobita. Ta načrt je v načelu osvojil s posebno resolucijo tudi ljubljanski mestni svet leta 1936.

Kolikor nam je znano, se s tem načrtom nekateri železniški strokovnjaki tudi zasebno bavijo. Železniška uprava kot taka pa molči. Toda izvršuje na sedanjem kolodvoru razna popravljajna dela, ki nam vlivajo bojazen, da železniška uprava niti izdaleka ne misli na poglobljenje kolodvora in proge.

Z vprašanjem prometne zveze med severnim in južnim delom mesta se je bavil mestni svet ljubljanski že leta 1928., ko načrta inž. Dimnika še ni bilo. Takrat so predvideli podvoz ali nadvoz čez progo na Tyrševi cesti in zato izpomenili regulacno črto na Tyrševi cesti tako, da bi se cesta razširila, zlasti na vzhodni strani. To je tudi vzrok, da je ostala Tyrševa cesta od Janeza Trdine

ulice naprej še doslej nezazidana. Bati se je, da bo tudi ostala nezazidana vse dotlej, dokler ne bo vprašanje kolodvora in proge in v zvezi s tem podvoza oziroma nadvoza končno rešeno. To pa lahko traja še desetletja, če ostane samo pri papirni resoluciji mestnega sveta iz leta 1936.

Ta kratek članek naj da pobudo, da se začno ljubljanska javnost in mestni svet, pa tudi drugi faktorji, živahneje zanimati za to perečo zadevo. Treba je dati zahtevo, da se proga in kolodvor poglobita, močnejšega poudarka, da se zgane tudi Beograd.

Iz strokovnih mnenj vemo, da je načrt tehnično izvedljiv. Tudi stroški niso nezmogljivi. Finančno breme mestne občine bi ne bilo nič večje, kakor s podvozom ali nadvozom. Res bi državno upravo poglobitev proge in kolodvora stala več, kakor samo preureditev kolodvora in sedanjem nivoju. Toda, če bi se zasigurala primerja podpora banovine, ki je z ozirom na podeželsko potujoče občinstvo zainteresirana na stvari, bi država svoj prispevek, razdeljen na več let, gotovo zmogla, zlasti še, če upoštevamo, da so železnice v Sloveniji doslej prava pastorka železniške uprave.

Konkretno predlagamo, da se sestavi poseben odbor, zbran iz zastopnikov občine, banovine ter javnih korporacij, ki naj podvzame inicijativo v tem, za bodočnost Ljubljane usodnem vprašanju in ki naj prouči možnosti financiranja izvedbe načrta inž. Dimnika.

Kdor še do danes ni plačal naročnine

naj še te dni izvoli izpolniti položnico, ki smo jo priložili današnji številki „Slovenske besede“. Prosimo, da nakažete vsaj 20 Din naročnine za pol leta. List bomo neljubo primorani ustaviti vsakomur, kdor ne plača naročnine.

POLITIČNI TEDEN

Zadnje praznike sta porabili obe močni opozicijski politični grupaciji, zagrebška Seljačko-demokratska koalicija in beograjska Udržena opozicija, za večje sestanke po deželi in pa za razčiščavanje notranjih odnošajev. Iz krogov SDS se je zatrjevalo, da se osnovne smernice hrvaške politike niso v zadnjem času prav nič izpremenile in da zaradi tega tudi ne morejo nastopiti nobene take senzacionalne izpremembe, kakor so se zadnje dni širile iz nekih nerisnih virov. Posebno so pa zanimali v vodstvu hrvaške SDK, da bi razmere v koaliciji med bivšo HSS in SDS bile razrahljane. Naravnost za smešno pa so označevali verzijo, da bi SDS zapustila hrvaško Seljačko koalicijo in vstopila v vlado. G. dr. Šutej je v svojem velikem političnem govoru v Sarajevu naglasil, da je SDS zvesta in zaupanja vredna tovarišica HSS in da stiki, ki so jih imeli z vlado, niso predstavljali nikakih pogajanj, marveč je običajne in neslužbene razgovore.

Pač pa sta voditelj SDK gosp. dr. Maček, kakor tudi g. dr. Šutej v Sarajevu, izdala zdaj za praznične pomembne proglase, ki se tičejo tudi odnošajev med zagrebško in beograjsko opozicijo. Oba sta poudarila, da se beograjska UO zdaj nahaja na zdravi poti, a ta je, da bi se ljudstvu na podlagi svobodnih volitev dala nova skupščina, ki naj bi uredila srbsko-hrvaško razmerje in dala možnost, da na ta način sodločuje pri ureditvi države. Izgleda, da so v Zagrebu postali malo popustljivejši proti beograjskemu delu Udržene opozicije in da je iz tega pričakovati tesnejšega sodelovanja in skladnejšega nastopa obeh velikih opozicijskih skupin v državi. Glede na ta razvoj notranjopolitičnih dogodkov so tudi šeli beograjske Udržene opozicije sklenili živahno akcijo in odločno politično delo. Sredi aprila naj bi se sestali odgovorni voditelji radikalov, demokratov in zemljoradnikov na širši sestanek, ki bi imel zdaj to posebnost, da mu bo predsedoval sivolasi državnik Aca Stanojevič. Na sestanku naj bi se proučevala organizacija bloka demokracije, pod katerim naj bi odslej nastopale vse one srbske stranke, ki se bore za narodne svobodščine in pa za zmago demokracije. Tak blok je že dalj časa napovedan iz pozivov in sestankov demokratičnih prvakov.

Istočasno, kot v Beogradu, se napovedujejo važni politični dogodki tudi v Zagrebu, kamor naj bi prišel še bivši Samostojne demokratske stranke g. Adam Pribečević. Slednji bi ob tej priliki obiskal tudi Liko in sosednje predele, kjer ima bivša SDS posebno močne pozicije. Akcijo za zblizanje obeh opozicijskih skupin podpirajo zlasti srbski zemljoradniki, ki služijo kot neka zveza med obema skupinama. Posredovanje med masami jim je tem lažje, ker imajo z bivšo HSS skupno ideologijo kmečke razredne zavesti. V tem smislu sta se vršila sedaj o praznikih dva velika shoda v Banjaluki in Bjelovaru, kjer so zborovalci vneto pritrjevali govornikovim izvajanjem, kar kaže, da je ideja sporazuma med masami zadnje čase precej napredovala.

Mladina je naša bodočnost

Dajte ji dela, kruha in besede, ker ima do tega pravico: le tako bo ostala zdrava in narodna

Prazniki so za nami. Človeku se pa zdi, kakor da jih sploh ni bilo, ker so bili tako mračni in težki pod snežno odejo in žalostnimi mislimi. Namesto velikega praznika vstajenja in prerojenja, namesto cvetoče Velike noči je narava doživljala mrzlo, snežno zimo, kakor da smo šele o Božiču. Ni bilo iskrene, pristranske radosti in pomladanskega razpoloženja niti v človeških srcih, niti v nepokvarjeni materi-naravi.

Tam na dnu duše pa smo vsi vedeli in živo čutili, da vstaja v naravi novo življenje. Počasi sicer in komaj vidno, vendar pa s sigurnimi koraki prihaja v deželo pomlad; ne bo več dolgo, in z nepremagljivo mlado silo bo zavalovilo to pomladansko gibanje preko vsega živnega stvarstva. Tako je bilo in tako mora biti! Zakon narave je tak in tega zakona ne morejo izpreminjati nobeni politični režimj in nobeni fašistični diktatorji na svetu.

Leto za letom se obnavlja to tajinstveno vstajanje novega življenja, ki vzbuja tudi v človeku, ki še živi v vstajajočo naravo, nove življenjske sile in moči. In takrat se vedno znova pričujemo zavedati, da življenje zmaguje nad smrtjo, luč nad temo, pravica nad krivico in nasiljem, svoboda nad suženjstvom, klečplaztvom in koristolovskim petolizništvom.

Tudi v narodu se prebuja in vstaja nova pomlad. Novi, krepki duh, ki prihaja iz njegove nepokvarjene notranjosti, ustvarja na vseh toriščih človeškega udejstvovanja novo, zdravo življenje. Naš čas, ki vseprek že premočno kaže strašne znake propadanja in umirajočega življenja, sme ravno v tem splošnem razkrajanju in presnavljanju s tem večjim upanjem iskati vstajenja in prerojenja, ki bo prenovilo in poživilo tudi okostenelo, zastarelo lice žalostne in trpke sedanosti.

V narodu so že vidni znaki nove pomladi. Revolucionarno vstaja predvsem mladina in z njo vsi mladi po duhu. Prežeta z demokratsko miselnostjo in z neuklonljivo voljo po boljšem, človeka res vrednem življenju hoče porušiti vse nezdravo in preživelo ter ustvariti svetu nov obraz in novega človeka.

Mladina vstaja in tega dejstva ne morejo izbrisati s sveta z nobenim sredstvom vsi oni, ki se ču-

tijo poklicane, da morajo v samo-obrambi to storiti, zavedajoč se, da sami ne zmorejo za narod prav ničesar zdravega in dobrega več. Kakor silen pomladni vihar gre skozi mladino zahteva po pravičnosti in poštenosti, enakopravnosti in svobodi, bratstvu in ljubezni.

In kakor je v naravi za kratke, že neštete trenutke s poslednjo silo in naporom zavladala mrzla, snežna zima in jo še za bežen hip odela s svojim belim plaščem, tako se tudi v narodovem javnem življenju in udejstvovanju še z zadnjimi močmi oklepa oblasti in voditeljstva vse ono, kar že zdavnaj ne spada v prosvetljeno sodobnost in kar se je z vsem svojim nehanjem že pred časom, še bolj pa v zadnjih dneh samo izključilo in za vekomaj izločilo iz vsega onega, kar narod spoznava in proslavlja za svojo pomlad, za svoje vstajenje, za svoje prerojenje in za svojo boljše, srečnejšo bodočnost.

Svet sloni na mladih — pravi star slovenski narodni pregovor. Te velike, neutajljive resnice se morajo z vsjo resnostjo in treznostjo zavedati predvsem vsi oni, ki sede in gospodarijo na narodnem gruntu. Če njihove oči ne vidijo več dobro in če njihove oslabele, tresoče se roke ne zmorejo več držati gospodarskih vajeti, naj se umaknejo mladim močem, ki so edine poklicane, da zavzamejo njihovo mesto in prično izvajati novo, poživiljeno, uspešno in napredno gospodarstvo v blagor in procvit vse narodne in državne skupnosti.

Mladina hoče in zahteva dela in kruha. Do obojega ima pravico. Te pravice, ki ji jo daje njen čas in njeno življenjsko poslanstvo, ji ne sme odrekati in jemati prav nihče, ker bi sicer utegnila ta mlada, bujno kipeča in res zdrava narodova moč prekipevati in se izživljati v smerah, ki ne bi bile koristne za narod in državo. In tako nezaželjeno zlo je treba preprečiti pravočasno, česar se morajo zavedati predvsem oni, ki postavljajo vso našo sedanost in bližnjo bodočnost v svojo odvisnost.

Zato dajte mladini prave, sodobne vzgoje, predvsem pa dela in kruha, do česar ima pravico in kar ste ji dolžni dati! Le tako je boste ohranili zdravo in nepokvarjeno, vso tako, kakršno si vsi želimo, ko jo gledamo pred seboj kot svojo, narodno bodočnost.

Domači pomenki

Ljubljana za Veliko Noč

Ob praznikih je v velikih množinah padel moker sneg po vsej Evropi. Nastala je strašna, do členkov in višje segajoča brazga, ker so bili zamašeni vsi odtoki. Hišni posestniki so za silo očistili trotuarje, toda magistrat se ni zganil. Prehodi so bili povsod neočističeni, prav tako ceste, da o hodnikih ob mestnih hišah, ki bi morali biti vzor drugim, niti ne govorimo. Cestno nadzorstvo ni poslalo niti enega delavca na cesto, dasi so se brezposelni ponujali v trumah. Tujei, ki jih je bilo za Veliko noč precej v Ljubljani, so zmajevali z glavami, ker so, čitajoči neprestano hvalisanje sedanje uprave, pričakovali upravičeno vse kaj drugega.

Skrivalnica

Telefonski abonent nam piše: Če želim zvedeti na glavni pošti v Ljubljani za telefonsko številko naročnika, ki ga ni v imeniku, se grem s pošto upravo skrivalnice. Baje daje tozadevna obvestila št. 9, zato jo nazovem. Ker se nihče ne oglasi, pokličem št. 3000 (tehn. vodstvo telef. centrale). Ta številka me — po predpisu — obvesti, da dobim pojasnilo na št. 9. Zopet kličem to številko, nihče se ne oglasi. Za izpremenbo

pokličem medkrajevno centralo in lepo prosim za informacijo. Dobim ljuden odgovor, naj se obrnem na št. 9. Naj bo, poskušam še enkrat na srečo št. 9, toda odziva ni! Ko sem se zainteresiral za to skrivalnico, sem zvedel, da telefon št. 9 ne funkcionira, ker mesto — ni zasedeno. Zakaj, ne vem. Za kratek čas priporočam to zabavno skrivalnico.

Kontrola

Podeželski župniki pošiljajo za Veliko noč javnim nameščencem spovedne listke, ki so opremljeni s številkami, da na ta način kontrolirajo, kdo je opravil spoved ali ne. Ta način kontrole verskega udejstvovanja se nam zdi za današnje čase pač nekoliko vsiljiv.

Počitniški dom na Šiljevici

Sedanja ljubljanska mestna uprava prav rada iznese vsak «greh» prejšnje občinske uprave pred široko javnost. O svojih grehah pa previjdo molči. Zato jo hočemo mi spomniti na način, kako se je zidal Počitniški dom na Šiljevici ob morju. Začeva se je začela študirati že pod prejšnjo upravo, ni pa še prišla preko predpriprav. Ko pa je nastopil župan dr. Adlešič, je na vraf na nos dal nalog, da se z gradnjo za-

čne. Rezultat je porazen. Stavba je ostala nedovršena in je veljala do sedaj že okroglo Din 300.000, da bo pa gotova, bi bilo potrebnega najmanj še pol milijona dinarjev. Zankrat na magistratu sploh ne vedo, kaj naj naredi. Še niso prišli do sapa. Iščejo seveda krivce. Bojimo se, da pravega krivca ne bodo našli.

Odkod draginja?

«Trgovski list» poroča, da sta bila po uradnih statističnih podatkih naš uvoz in izvoz obremenjena l. 1936. za 1 milijardo in 250 milijonov dinarjev več, to je za 162 milijonov odnosno 15,15 več, kakor prejšnje leto. Vsaka tona blaga je bila lani obremenjena z Din 321.— davščin, dočim je bila prejšnje leto obremenjena le z Din 248.—.

Očitki senatne manjšine

Manjšina v finančnem senatnem odboru se pritožuje nad vlado, zakaj še vedno ne vrni državnim uradnikom odbitkov plač in rodbinskih doklad, ki so bili uvedeni lani. Število upokojujencev v naši državi neverjetno narašča. Zvišanje taks na prošnje, pritožbe in izpričevala bo najboljše prizadelo zlasti najrevnejše prebivalstvo. Skoro večino državnih dohodkov požira pri nas državni upravni aparat. Število državnih nameščencev je zvišano za 6000 oseb. Desetina državnega proračuna odpade na pokojnine, druga desetina pa na odplačevanje dolgov.

Proračun v senatu

je bil seveda sprejet. Zanj so glasovali izmed slovenskih senatorjev dr. Korošec, Ivan Hribar, dr. Ploj, dr. Gregorin in Fr. Smodej. Čas in starost izenačita vse.

Toplo priporočamo

gospodom pri «Slovenec», Katoliški akciji in okrog edinozveličavne JRZ, ki se v potu svojega obraza trudijo za zmago «odkritosrčnosti in hčerke božje — Resnice» v vsem javnem življenju, da se na izust nauče in zavedno vtisnejo v spomin, obenem pa morda tudi praktično izvajajo naslednje stavke, ki jih je napisal v svoji velikonočni številki njihov «Domoljub»: «Pravijo, da je tisti človek tvoj pravi prijatelj, ki ti naravnost v obraz resnico pove. Kdor bi takšnemu prijatelju iskreno in odkrito besedo zameril, se obrnil od njega in odšel k njim, ki ga samo hvallijo, četudi vedno pohvalne ne zasluži, bi ne ravnal pametno. Kakor popotnik bi bil, ki ga ljudje občudujejo in poveččujejo njegovo vztrajnost, da na dolgi in težki poti še ni omagal, on bi jih pa z nekim ponosom poslušal in se — ves siroten — trkal po prsih; pa bi stopil predenj človek in bi mu naravnost povedal, da je zgrešena pot, ki po njej hodi; naj se ustavi in krene v drugo smer; popotnik bi se pa ujezil nanj, češ da njegovo pot v nič devlje, in bi po stari poti odrazil dalje.»

Poslušajte nas torej, dragi prijatelji v Gospodu, in pustite nas vedno odkrito govoriti.

Predsednik ur.) stolnega mesta Ljubljane so baje dobili takoj, ko so prečitali v svojem najljubšem tedniku gornje vrstice, resnične solze najgloblje hvaležnosti v svoje blage oči. In so svečano izjavili, da jim je šel ta lepi nauk naravnost v srce — kar za velikonočno spoved jim je baje zalegel — in slovesno so izjavili, da bodo odslej poslušali vsak pameten nasvet, ki jim bo povedan naravnost v obraz in da se ne bodo prav nič več jezili, še celo na «Slovensko besedo» ne.

Pozno spoznanje

«Slovenec» tednik za podeželsko ljudstvo na bivšem Kranjskem postaja z vsako številko odkritosrenejši in se včasih, svojim političnim in krušnim očetom navkljub, znebi tudi kakih nadvse otipljive resnice, ki zgovorno priča o njegovem «globokem», sicer pa precej zapoznelem spoznanju. Tako je v svoji velikonočni številki napisal med drugimi sledeče: «Res je, da danes tujim na Slovenskem zmanjkuje kruha, res je, da se včasih tudi trdnost kmetska hiša le z največjo težavo ubrani velikemu pomanjkanju, toda ne pozabimo, da so bili časi, ko je po naših krajih nastopala prava lakota. Pa so minili (tisti

časi in bodo minili sedanji časi.» Res ginljiva tolažba za one, ki trpe danes «nepravo» lakoto, toda siti od nje ne bodo.

Ko piše o kmečkih kreditnih zadrukah, odkritosrečno priznava popolno nezmožnost svojih lastnih «strokovnjakov» in pravi: «Ena milijarda in pol hranilnih vlog leži zamrzjena, ali popolnoma ali vsaj deloma, v naših kmetskih zadrukah. Do 400.000 vlagateljev, večinoma malih, čaka, kako bi prišlo do svojega denarja. Ker je bil obtok denarja l. 1931. prekinjen in ker je raslo zlasti zaradi različnih uredb o zaščiti kmetov nezaupanje vlagateljev, ne morejo te zadruge izplačevati starih vlog in ne morejo pritegniti nase novih vlog. Strahotno pa je udarec, ki ga je zadela uredba o zaščiti kmetov, ko morajo izročiti kmetske dolžnike Privilegirani agrarni banki in pri tem 25 odstotkov od dolga gladko odpisati. Ta denar bo odtekel v Privilegirano agrarno banko, plačal pa se bo nazaj šele v 15. odnosno 20. letih. To so strahotne rane, ki jih je doživelo naše zadrugništvo. Te rane so največje v Sloveniji... Pri nas smo bili v stiku z zapadno Evropo in smo imeli razvit zapadnoevropski kreditni sistem. Zato je udarec, ki ga je prizadela denarna kriza in ki so ga prizadele razne ureditve kmetskih dolgov, pri nas vse drugače zadel, kot v drugih delih države.»

Gasilci v Vojvodini

Zajednica gasilcev v Novem Sadu je sprejela resolucijo, s katero zahteva, naj se gasilske organizacije izločijo iz področja ministra za telesno vzgojo ter podredijo ministrstvu za vojsko. Kot vzrok so navedli, da so sedaj gas. organizacije pod raznim političnim vplivom, kar ovira njihov razvoj, vsled česar so mišljenja, da bi se pod ministrstvom vojske lahko delalo boljše in mirnejše.

Mogoče bi taka akcija tudi pri nas ne škodila!

Narodni borci!

«Slovenec» piše sledeče: «Ob priliki debate o proračunu je poslanec JRZ dr. Krestić v imenu večinske stranke izjavil sledeče: V proračunski debati smo doživeli, da so poslanci levice globoko žalili naša čustva, posebno ko so govorili o hrvatskem vprašanju, pri čemur so neprestano naglašali v svojih govoricah, da je jugoslovenstvo zaradi politike dr. Stojadinovića prišlo v opasnost, kakor tudi, da je ogroženo po liberalnem tolmačenju zakonov napram Hrvatom — in vedno so se, kadar so se tega predmeta dotikali, obračali na desnico, to je na nas, tako da je izgledalo, kakor da mi nismo Jugoslovani, ampak nekakšni Abesinci in izdajalci svoje domovine. Ako gospodje tako mislijo, se hudo varajo. Vedo naj, da so pravi tvorci Jugoslavije na tej (naši) strani (burno ploskanje na desnici). Zakaj na tej strani sedi več narodnih borecev, nego na levici in zato moram gospodo prositi, naj nikoli več tako ne govori, ker moramo vsi vedeti, kakšne zasluge imajo ti borci za ureditve našega najvišjega ideala, velike in nedeljive Jugoslavije.»

Ko je levica v parlamentu slišala to borbeno izjavo, se je takoj zavedla, «kakšne zasluge imajo ti borci za ureditve svojega najvišjega ideala».

Kaj dela „Slovenec“?

Na to vprašanje odgovarja «Slovenec» z dne 25. marca takole:

«Brez strahu in ozirov branimo ne samo svoj narod, ampak Jugoslavijo sploh, pred nekrščanskimi orientalskimi vplivi semitskega duha, trdno prepričani, da ga bo zdrava duša našega naroda pa jugoslovanstva in slovanstva sploh ter krščanska kultura Evrope končno premagala.»

Zdi se nam, da je bil «Slovenec» še pred dnevi močno skregan z jugoslovanstvom in slovanstvom sploh, ker jima je odrekal vsako skupnost s krščansko kulturo Evrope. Nasprotno pa je bilo opažati v zadnjem času tesno zblizanje in sodelovanje «Slovenčevih» inspiratorjev z nositelji in propagatorji «nekrščanskih orientalskih vplivov semitskega duha».

Pridobivajte nove naročnike!

Zunanja politika

Podoba je, kakor bi nemirni dogodki zadnjih dni imeli to čudno posledico, da bi pomirljivo vplivali na Balkan in srednjo Evropo in težišče napetosti prenesli v kraje, ki majhne države srednje in balkanske Evrope manj zanimajo. To je za nas vsekakor zadovoljiva konstatacija. Jugoslovansko-italijanski sporazum, ki spada v niz teh dogodkov, je igral pri tem tudi svojo vlogo. Čim je Italija zavarovala svoj hrbet na Balkanu, je njen ton v veliki politiki postal takoj močnejši in odločnejši. Grandi je na konferenci za nevmešavanje povedal presečenim Angležem v brk, da ne bo niti en italijanski «prostovoljec» zapustil Španije, dokler se tam ne konča državljanska vojna. In skoraj istočanso je ministrski predsednik fašistične vlade Mussolini v ostrih besedah zigosal «hinavščino in hysterijo angleških pastorej», kar je povzročilo znova slabšanje odnošajev med obema velesilama in povečanje napetosti v Sredozemlju.

Razvoj dogodkov zadnjih dni je zdaj jasno pokazal, da je bilo res, ko se je pisalo, da je nedavna pot generala Göringa v Rim imela za smoter razdelitev interesnih sfer med obema državama na do sedaj medsebojno spornem ozemlju. Italija je tedaj prepustila prvenstvo Nemčiji v zadevah Avstrije, Madžarske in Češkoslovaške. Nemčija ji je zato odstopila glavno besedo v Španiji in Sredozemlju. Obe sta se nato podali, vsaka na svojem polju, na intenzivno delo, le s posledico, da sta tod povsod doživeli vsaka za sebe nemajhne poraze.

Nemčija predvsem na Madžarskem, ko so tam odkrili zaroto njenega poslanika Mackensena. Nič manj neprijeten udarec v Avstriji s polomom Neurathovega obiska na Dunaju in pa izkrcanjem nacističnega ministra Stürmerja iz vlade. Njeni neprestani napadi na Češkoslovaško so prinesli posledico, da se ustvarja v Podonavju neka nova grupacija: Češkoslovaška, Avstrija in Madžarska, kar bi pomenilo tiho likvidacijo obeh imperijalističnih nevarnosti: Anshlusa in habsburške restavracije. Italija pa tudi

Italijansko časopisje piše seveda o pogodbi z nami v samih superlativih in upajmo, da bo iz tega reš nastala kaka korist za obe državi. Francosko vladno časopisje ne gleda na stvar tako rožnato, kar je tudi povzročilo že pikre opazke v italijanskem tisku. Angleži se doslej še niso spustili v posebne komentarje. Mala antanta pa bo dala svojo besedo in svoje mnenje zdaj na konferenci svojih zunanjih ministrov v Beogradu. Vsekakor pa uvajajo ti dogodki neko novo razdobje v politično zgodovino poveljne dobe v srednji Evropi, zlasti ko je pričakovati, da bo morala tudi Madžarska pod vplivom teh dogodkov revidirati svoje stališče in tudi pristati na neko realnejšo politiko, kakor jo je vodila doslej.

Konferenca zunanjih ministrov Male antante v Beogradu pomenja tokrat izjemno važen dogodek. Mnogi mednarodni politični dogodki v letošnjem letu, predvsem pa jugoslovansko-italijanski sporazum, so v marsičem spremenili politični položaj. Problem Podonavja dobiva glede Male antante povsem novo obliko. Konferenca stalnega sveta Male antante bo predvsem razpravljala o razmerju Male antante napram rimskemu bloku s posebnim ozirom na medbalkanske in medevropske politične razmere.

DOMA IN NA TUJEM

Žrtve bele pojnosti

Letošnji velikonočni prazniki so bili v Sloveniji čisto beli, toda ne od pomladnega cvetja, temveč od snega, ki se je vsipal na zemljo nepretrgoma 57 ur od sobote zvečer do torka zjutraj. Dočim v dolinah in po nižjih hribovih človek zaradi gosto padajočih snežink skoraj ni videl meter pred seboj, se je vreme v planinskih in goratih predelih naše Gorenjske na velikonočni ponedeljek zjasnilo in je najkrasnejši zimski solnični dan izvalil neštete smučarje v prelestno naravo, na opojno lesketajoče se snežne poljane.

Tudi iz Trziča se je podala skupina 25 mladih smučarjev, večina delavcev v trziških industrijskih podjetjih, na smuško tekmovalstvo, ki ga je razpisala trziška podružnica SPD za velikonočni ponedeljek popoldne na severnem pobočju Storžiča. Komaj pa je četa mladih, silno veselih in navdušenih smučarjev prepevala in ukaje prispela pod strmo severno steno Storžičeve piramide, že se je povsem nepričakovano utrgal z visokih čeri pod vrhom ogromen plaz in zdrvel po strmih zlebovih v dolino. Družba trziških smučarjev se ni mogla več izogniti preteči nevarnosti in jo je silni plaz, izvemši dva udeleženca, vso potegnil s seboj ter jo pokopal v svojem mrzlem, belem grobu.

Ko se je hrum plazu polegel in so se ogromne snežne mase ustavile ter pomirile pod položnim pobočjem, so se pričeli prvi ponesrečenci izkopavati iz snega z lastnimi močmi, kolikor so seveda bili bližje vrha. O silni katastrofi je bilo v najkrajšem času obveščeno tudi prebivalstvo vasi Lom in Trziča, od koder so prihili poleg mnogoštevilnega prebival-

stva na pomoč tudi gasilci. V snežnem grobu je našlo smrt 9 mladih smučarjev, od katerih sta bila dva izkopana še istega dne, nadaljnji trije pa s pomočjo jese-niških planinskih strokovnjakov v reševanju in s pomočjo čete vojakov-planincev iz Škofje Loke šele v sredo popoldne.

Žrtve bele pojnosti v divnem kraljestvu Storžiča so postali:

Sarabon Vinko, 34 letni delavec v predilnici, oče treh otrok; **Ovsenek Miro**, 17 letni modelir v tovarni «Peko»; **Plajbes Rudolf**, 23 letni predilniški delavec; **Plajbes Viljem**, 20 letni delavec v usnjarski zadrugi «Runo» in brat prejšnjega; **Stegnar Kristijan**, 23 letni kovač v Globočnikovi fužini; **Kostanjevec Ladislav**, 31 letni delavec v tovarni «Peko»; **Mladič Jože**, 24 letni predilniški delavec; **Lombar Vinko**, 16 letni kovaški delavec v Globočnikovi fužini in še ne 15 letni **Ahačič Adalbert**, sin matere-vdove, absolvent trziške meščanske šole.

Kakor že rečeno, so izkopali izpod plazu doslej šele trupla Ovseneka, Plajbesa Rudolfa, Šarabona, Mladiča in Ahačiča, dočim ostali mladi ljubitelji belega sporta še počivajo pod težkimi, snežnimi gnotami. Težka nesreča, ki doslej še nima primere v zgodovini slovenskega smučarstva, je vzbudila v vsej Sloveniji in tudi izven njenih mej splošno sočutje z žrtvami in njihovimi svojci.

Istega dne je postala smrtna žrtev snežnega plazu tudi mlada profesorjeva soproga **Hermína Brixova** iz Gradca, ki se je smučala nad Okrešljem v Savinjskih Alpah, dočim so se njeni štirje moški spremljevalci, istotako iz Nemške Avstrije, še srečno rešili.

Karijera

Pred dnevi so bile razkrite v osrednji blagajni beogradske mestne elektrarne ogromne ponesrebe in tatvine, ki jih je izvršil glavni blagajnik živko Popadić. Kolikor je pokazala dosedanja preiskava, je zmanjkalo okrog 3 milijone dinarjev, nekateri listi pa govore celo o 5 milijonih. Pol milijona je našla policija skritega v starem gramofonu na nekem podstrešju, nekaj stotisočakov pa so prinesle na policijo razne zasobne stranke, ki jim je Popadić posodil denar. V zvezi s to afero se pričakuje nova presenečenja, ker je aretirani Popadić pri zaslišanju napovedal velika razkritja, kako se je še kradlo v drugih resorih beogradske občine.

Zanimivo pri vsem tem pa je, kako je Popadić dosegel svoje važno službeno mesto, na katerem je mogel pokrasti težke milijone. Vse je kakor v pravljici. Pred vojno je bil Popadić mitničar, nato pa je postal vedno večji gospod. Najprej je postal sprevidnik pri cestni železnici, nato monter, zatem popisovalec uporabljene električne toka pri strankah, pa pisar v elektrarni in nato pomožni pisar v blagajni elektrarne, kjer je bil njegov «stric» po ženi glavni blagajnik. Ko je odšel ta «stric» v pokoj, mu je enostavno prepustil svoje mesto glavnega blagajnika. V pogledu šolske izobrazbe ima Popadić komaj ljudsko šolo. Res vzgledne razmere.

Dr. Ljudevit Pivko, znani nacionalni borec, voditelj legionarskega pokreta proti pokojni Avstriji, bivši narodni poslanec in profesor mariborske gimnazije, je nepričakovano umrl na velikonočni ponedeljek v Mariboru, star komaj 56 let. Njegova smrt je vso narodno javnost globoko pretresla. Velikega idealista in zvestega narodnjaka bo domovina ohranila v trajnem, hvaležnem spominu.

Industrija obutve in trošarina. Jugoslovanska čevljarstva industrija je imela v zadnjem času v zvezi

z uvedbo nove trošarine na industrijsko izdelavo obutev več konferenc, na katerih je ugotovila, da se bodo cene obutev znatno dvignile, ker se bodo s tem, da manjši obrtniki niso prizadeti z novo trošarino, industrijsko izdelani čevlji podražili za približno 34 Din pri paru v primerjavi s čevlji, izdelanimi v navadni čevljarški obrtniški delavnici. Čevljarstva industrija je na pristojnih mestih zahtevala, naj se nova trošarina, če se že mora, uvede šele s 1. julijem t. l., ker je bila vsa obutev, izdelana za velikonočne praznike in za pomladansko sezono, kalkulirana brez trošarine. Nekatere tovarne trdijo, da bo nova trošarina vplivala na znižanje kapacitete posameznih tovarn in da bodo nekatere tovarne sploh primorane ustaviti obratovanje.

Nad XVII. pomladanskim velesejmom v Ljubljani, ki bo od 5. do vključno 14. junija, je prevzel pokroviteljstvo Nj. Vel. kralj Peter II., o čemur je obvestil predsedstvo Ljubljanskega velesejma te dni minister dvora g. Milan Antić. Na letošnjem pomladanskem velesejmu bodo zastopane vse panoge proizvodnje. Domača industrija in obrt kažeta letos izredno zanimanje in je precej razstavnega prostora že zasedenega. Prirejene bodo tudi še posebne razstave: lovska, gospodinjstva in pa razstava malih živali.

Brez vsakega govora in povsem enostavno je bil v Zagrebu pokopan dr. Gjurjo Šurmin, vseučiliški profesor in bivši minister. Redek dogodek...

Protiv spremembi zakona o vseučiliščih in v obrambo vseučiliške avtonomije ter svobode znanosti je nastopil poleg zagrebskega tudi beogradskega univerzitetni svet.

Iz italijanske internacije so se vrnili v Slovenijo trije jugoslovanski državljani, ki so bili izpuščeni na podlagi zadnje amnestije.

Največ ljudi v Jugoslaviji umira vsako leto za jetiko. To bridko resnico je ugotovil v senatni proračunski razpravi minister za socialno politiko in narodno zdravje. Obenem je tudi priznal, da v naši državi za uspešen in smiseln boj proti tej zavrtni morilki potrebujemo vsaj 150.000 bolniških postelj, v resnici pa razpolagamo komaj s 25.000 posteljami. Za kaj takega, kar bi bilo v prid in rešitev vsemu narodu, pri nas seveda ni mogoče najti denarja...

Brez uspeha je ostala konferenca, ki jo je sklicalo ministrstvo za socialno politiko v svrhu likvidacije dolgotrajne stavke delavstva v cementni industriji v Splitu in okolici.

V Dalmaciji bo zgrajenih letos več novih hotelov za skupen znesek okrog 30 milijonov dinarjev. Moderen hotel s 100 sobami za 5.000.000 Din bo zgradila v Ulcinju tudi Zveza nabavljajnih zadrug državnih uslužbencev. Neka češka finančna skupina bo zgradila dva hotela, in sicer enega na Rabu, drugega pa v Vinodolu.

LE NOVA POSOJILA IN NOVI KREDITI morejo poživiti naše gospodarstvo in dvigniti zlasti gradbeno delavnost, ki da zaslužka delavcem, obrtnikom, trgovcem, industriji in tudi kmetom. Denar, ki se skriva doma, je mrtev kapital, ki ne donaja nobenih obresti in jemlje zaslužek delavoljnim ljudem, pogosto pa privabi tudi tatove in roparje v hišo. **Zato denar v zaupanja vredne domače zavode**, da se omogočijo nova posojila! **MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA** ima že preko Din 113.000.000 novih vlog, ki jih vedno izplačuje brez omejitve!

Okrog 25 novih letališč in večje število hangarjev bo zgrajenih v naši državi v prihodnjih petih letih.

Naše žito bo v prihodnjih dneh v velikih množinah izvoženo v Italijo, ki si hoče mimo kritja rednih potreb ustvariti «za vsak slučaj» še železno rezervno, ki bo vsebovala 40.000 vagonov žita. Isto je storila tudi Anglija. Kaj pravite, zakaj?...

Znatno podražitev zemlje se opaža v Sremu, kjer so kupčije z zemljo, čeprav se kmetije močno branijo vsake prodaje, narasle nasproti prejšnjim letom že v prvih letošnjih mesecih za 50 %.

Znano požarevsko železniško progo, ki vodi od Dubrave ob Donavi preko Požarevca do Petrovca in ki meri 57 km, bo prevzela v svojo last in upravo država. Doslej staj to progo eksploitalirali donavska in moravska banovina, ki sta pa morali kriti vsako leto skoro 1.000.000 Din deficita.

Pokrajinski zlet Sokola kraljevine Jugoslavije bo letos na Vidovdan v Skoplju. Pokroviteljstvo nad njim je prevzel knez namestnik Pavle.

Državna hipotekarna banka bo v Novem Sadu zgradila reprezentativno palačo.

V sušaškem pristanišču, kjer je vladalo zaradi nedavne stavke skoro popolno mrtvilo, je zavalo-

vilo zopet izredno razgibano življenje. Luka je polna domačih in tujih parnikov, na katere se noč in dan naklada najrazličnejše blago, ki se ga je med stavko nabralo na Sušaku nad 300 vagonov, seveda pa prihajajo vsak dan sproti tudi še novi transporti.

Visoka globa. Lansko leto so finančni organi razkrili na veleposestvu grofa Bombelesa pri Varaždinu, da se v tamkajšnji grofovi tovarni špirta prodajajo in iztihotaplajo velike množine špirta, za katerega ni bila plačana predpisana trošarina. Zdad je monopolna uprava obsodila ravnatelja omenjene tovarne na plačilo 144 milijonov dinarjev globe.

Zblaznela je slovenska izseljenka Julka Sobočanova iz Dolnje Lendave, ko je opazila, da ji je nekdo med vožnjo v vlak, ko se je vračala iz Francije domov, okradel ves zaslužek v znesku 10.000 frankov.

Zagrebskega nebotičnika še ne bo, ker je mestni magistrat odklonil prošnjo zavarovalne družbe «Assicurazioni Generali», ki je hotela zgraditi nebotičnik na Jelačićevem trgu.

Konfekcijska tovarna «Tivar» je spremenila svoj prvotni sklep, da bi zgradila svojo veliko reprezentativno palačo v Zagrebu, temveč jo bo sezidala v Beogradu.

Ves češkoslovaški tisk se obširno bavi z vzroki, ki so v zadnjih letih povzročili tako oddaljenost med Jugoslavijo in Češkoslovaško v gosposodarskem pogledu. Znano socialno-demokratsko glasilo «Nova Doba» objavlja jugoslovansko uradno statistiko o zunanji trgovini v letošnjem januarju in prvi med drugim naslednje: «Krivda je na obeh straneh, vprašanje je le, kje je večja. Sedanje stanje naših gosposodarskih odnošajev nasproti Jugoslaviji jasno kaže, kakšno gosposodarsko in politično škodo nam je nanese naše prizadevanje po popolni osamosvojitvi, ki je bila nekaj časa ideal naših agrarcev. Posledica njihovega trdoglavega boja proti temu, da bi Češkoslovaška kupovala v Jugoslaviji nadprodukcijo njenih kmetijskih pridelkov, je bilo razumljivo nerazpoloženje jugoslovanskih gosposodarskih krogov proti nam, kar je sijajno izkoristila Nemčija, ki je prevzela naše mesto in kupuje v Jugoslaviji vse svoje potreščine, ki pa jih ne plačuje za gotovino, temveč s svojimi idustrijskimi proizvodi, katere je Jugoslavija poprej kupovala pri nas.»

Avstrija je prepovedala od 15. marca dalje vsak izvoz starega železa. Avstrijsko staro železo se je doslej izvažalo večinoma v Jugoslavijo.

Anketo Društva narodov zaradi nezaslišanih zverinstev v Addis Abebi zahteva neguš Haile Sellassie.

Iz pisanja italijanskega tiska se vidi, da Mussolini pod nobenim pogojem ne bo dovolil, da bi v španski državljanski vojni zmaga republikanska valencijska vlada.

„Slovenska beseda“

bo priredila za svoje prijatelje izlet z avtobusom

na svetovno razstavo v Pariz

Pot bo peljala preko Italije, v Benetke, kjer se prenoči, potem preko Verone in Milana v Genova. Od tam po slikoviti ligurski obali v Monte Carlo ter po svetovno znani Corniche v Marseille, kraj žalostnega spomina. Odtod v Pariz, 4 dni Pariza, ogled razstave in Versaillesa. Potem obisk bojnih poljan pri Verdunu, Bodensko jezero in nazaj čez Avstrijo v domovino

Izlet se bo vršil od 3. do 18. julija pod strokovnim vodstvom in bo veljal za vožnjo, vso oskrbo, vstopninami in napitninami vred Din 3.500 po osebi

Interesenti naj se blagovolijo javiti čimprej uredništvu „Slovenske besede“

Samouprava

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Sme li občina zahtevati od člana druge občine svojo izdano domovnico nazaj? Gre za žensko, ki je bila članica naše občine, a se je poročila in je po poroki sedaj članica druge občine, ima pa še vedno domovnico naše občine v rokah?

Odgovor: Sme! Lahko zahtevate listino neposredno od stranke same, ali pa sporočite to okolnost občini njenega sedanjega članstva s prošnjo, da dotični osebi odvzame domovnico, ki je zanjo brez pomena. Če bi vse nič ne pomagalo, sporočite primer pristojnemu sreskemu načelstvu. — Razume se, da so taki ukrepi umestni le, ako dotična oseba izrablja listino v nepošteno namene.

Vprašanje: Kdo je upravičen odpirati službeno pošto, ki pride na občino in ki je namenjena za občino? (P. N., posestnik, Šč.)

Odgovor: Po §§ 69 in 84 zakona o občinah je predsednik občine predstavnik občine v vseh njenih poslih in vseh njenih odnosih in on stoji na čelu občine. Zaradi tega je edini on upravičen odpirati vso službeno pošto, ki prihaja na občino in za občino. Občinski delovodja n. pr. ne more in ne sme odpirati uradne občinske pošte kar sam ob sebi po svoji službeni dolžnosti. Sme pa to storiti le, ako ima za to posebno pooblastilo predsednika občine ali pa na podlagi sklepa drugih občinskih organov, ki morejo sporazumno s predsednikom občine prenesti to pravico tudi na občinskega delovodjo.

Vprašanje: Kateri družinski člani (moški — ženske) se štejejo za družinske člane v smislu člena 5., točke 6. zakona o taksah. Občina je namreč izdala nekemu občanu, ki ima v družini poleg žene štiri nedoletne otroke v starosti od 4 do 16 let brez drugih polnoletnih družinskih članov (otrok, bratov, sester) in ki ima davčnega predpisa na zgradarini (kuša stoji na področju trga) Din 63.— letno, ubožni list za brezplačno zdravljenje. Sresko načelstvo je odklonilo overovitev ubožnega lista z motivacijo, da je žena polnoletni zadrugarji član, zaradi katerega je overovitev ubožnega lista nemogoča, ker plačuje stranka nad 60.— Din neposrednega davka. Prosimo pojasnila, ali je to naziranje sreskega načelstva pravilno glede na določila četrtega odstavka istega člena, kjer je označeno, da se smatrajo oče s sinovi za zadrugarje, a žena niti ženske vobče v tem odstavku niso omenjene.

Odgovor: Odločba sreskega načelstva je pravilna. Le sklicevanje na to, da je žena polnoletni zadrugarji član, ni potrebno, ker pri nas se rodbinsko življenje ne razvija v zadrugah, dočim pa je v nekaterih drugih banovinah zadruga, ki jo v tem primeru misli zakon, poseben način rodbinskega življenja. Nima pa ta zadruga nič skupnega z našimi zadrugami po zakonu o zadrugištvu. — Ker plačuje vaš občan več kakor Din 60.— neposrednega davka, nima po drugem odstavku 6. točke 5. člena zakona o taksah pravice do potrdila o siromaštvu neglede na število, starost in razmerje članov svoje družine. Za presojo, ali ima Vaš občan pravico do potrdila o siromaštvu, je v tem primeru odločilno le dejstvo, da plačuje več ko Din 60.— neposrednega davka.

Četrti odstavek 6. točke 5. člena zakona o taksah ni uporaben v Vašem primeru, ker se prizadeti član Vaše občine ne more smatrati za zadrugarja, kakor že prej rečeno, po namenu in za namene zakona o taksah.

Prihodnji vsesokolski zlet v Pragi

V Pragi in po vsej ostali Češko-slovaški se Sokolstvo pridno pripravlja na prihodnji vsesokolski zlet, ki bo leta 1938. v Pragi in ki mu bosta posvečeni nepopolni dve leti dotlej. Bo to jubilejni zlet, desetletni, obenem pa najgrandioznejša proslava dvajsetletnega jubileja republike, ki bo vso češko-slovaško javnost prežela s skupno mislijo složnega, bratskega dela na čvrsti, močni in edinstveni državi, na njenem razvoju in boljši bodočnosti. Ponovno bo pred narodom in tujino povdარიeno: **Teško priborjena svoboda se bo branila vsak hlep pred vsakomur!**

Ker je izgledalo, da je v zadnjem času v zmešnjavi svetovnih dogodkov demokracija na umiku, se govori in piše danes o njej mnogo

več, kakor kdajkoli poprej. V Češko-slovaški je postala demokracija nedvomno že smisel in bistvo češko-slovaške zgodovine in je v neposredni zvezi z idejo češko-slovaške države. V stvarniku češko-slovaške republike T. G. Masaryku je našla svojega redkega apostola. Češko-slovaška republika je in ostane demokratična. **Ideja demokracije je obenem temeljni steber Sokolstva** in se povsem jasno ter vidno izraža že v prvih delih prvega sokolskega društva, v besedah in dejanjih J. Fügnerja, prepričanega demokrata. Sokolstvo smatra torej idejo demokracije kot povsem naravno stvar in kot predpogoj za vsako delo. Pri tem pa demokracija zahteva res izobrazene, poštene in vzorne ljudi, pa bodisi, da je to demokracija v državi, v deželi, v občini ali v Sokolu. Uspehi in težave demokracije leže prav v onih ljudeh, ki

so poklicani, da delujejo v njeni službi za splošno dobrobit. Geslo prihodnjega zleta in tako seveda tudi delovnega programa za prihodnji dve leti: **«Za svobodo in demokracijo!»** izražajo krasne Masarykove besede v washingtonski deklaraciji: **«Verujemo v demokracijo, verujemo v svobodo, vedno večjo in večjo!»** In vera v njo pomeni tudi vztrajno delo za njo.

Za grudo in dom

PO SADNEM VRTU.

Za sadjarja najvažnejši čas v vsem letu je napočil. Prihodnje dni lahko še osnažimo in uredimo odraslo ter staro drevje, čas je pa tudi še za gnojenje sadovnjakov z gnojnico in posameznih dreves s kompostom. Mlado drevje obrežemo, je pa zdaj tudi najugodnejši čas za precepjanje in za sa-

dite vsega sadnega drevja. Rasti novo posajenega sadnega drevja z ničimer ne pospešujemo bolj, kakor z drobnim gnojem, ki ga nekaj prstov na debelo potrosimo okrog korenin. Čim pozneje sadimo, tem bolj moramo paziti, da ima drevje dovolj vlage. Listje in smrekove veje prav dobro zadržujejo vlogo v zemlji. Aprila meseca pa bo treba že škropiti z 1%no bakrenopapneno brozgo, ker se tedaj začnejo cvetno brstje napenjati in razprezati.

GNOJ JE ZA KMETA ZLATO.

Za pravilno ravnanje s hlevskim gnojem je potrebno primerno gnojilščice in gnojnična jama. Najboljše in najtrpežnejše so take naprave iz betona. Toda ker prihaja kljub morebitnim subvencijam tudi tu v poštev vprašanje denarja, ki ga dandanes predvsem kmetu tako

zelo primanjkuje, bi bilo začasno kot pomoč v sili priporočati domači gradbeni material: kamenje, deske in ilovico. Tudi s tem gradivom se da napraviti dobro gnojilščice, treba je imeti le nekoliko dobre volje, podjetnosti in veselja do dela. Trud in delo bosta obilno poplačana z dobrim gnojem in bogatimi pridelki. Stara resnica je, da pri nas kmetje še vse premalo cenijo vrednost gnoja. Zato ne bo škodovalo, če hlevski gnoj primerjamo z umetnimi gnojili, ki jih drago plačujemo prav z ozirom na vsebino hranil. V gnoju ene krave je letno 86 kg dušika, 80 kg kalija in 32 kg fosforne kisline. Za to množino bi potrebovali okroglo 940 kg umetnih gnojil, ki bi nas veljala približno 1000 do 1200 dinarjev. Toliko je torej vreden gnoj ene same krave v enem letu. Vležen gnoj izgubi tretjino svoje teže in gredo v izgubo kalij, fosforna kislina in dušik. Zato naj bodo tla gnojilščica nepropustna, dočim naj se vsa mokrota odvaja v dobro gnojnično jamo. Preprečiti moramo dostop zraka v gnoj; zato moram gnojnik pogosto stlačiti in ga držati stalno vlažnega, dobro pa ga moramo tudi zavarovati pred žgočimi solničnimi žarki in vetrovi.

O KRMLJENJU S SENOM.

Včasih se zgodi, da pridelamo in pospravimo blatno ter nezadostno posušeno seno. Taka krma je zelo nevarna za živino, ki po njej običajno oboli, zlasti je pogosto vnetje sluznice, želodca in črev. Zato je dobro, če blatno seno pred krmljenjem pretresemo in spravimo na nezaprašen prostor. Seno, ki je zaradi vlažnosti toplo, poškopimo z vodo in posolimo. Sol namreč uniči zarodke boleznih, ustvarja živalim boljši tek in pospešuje prebavo. Na glavo odrasle živine vzamemo na dan po 1 do 2 žlici zdrobljene živinske soli. Marsikatera skrb nam bo odpadla.

H. Scharpf:

Mona Lisa

Srečal sem zelo lepo žensko. Nehote sem jo moral pogledati z nemim oboževanjem. Ona je sicer na mestu obrnila svoj pogled v nasprotno smer, vendar se mi je zazdelo, kakor da se je pri tem preko njenega obraza zablislil vabljiv nasmehek.

Obstal sem in gledal za njo. Naslednjega dne sem jo zopet videl. Pozdravil sem jo, malo zmeden. Pozdrava mi sicer ni vrnila, zato pa ji je lica zopet preletel nasmehek.

Zdaj sem že nestrpnost pričakoval prihodnjega srečanja. Doživel sem ga še istega dne. Trčil sem z njo v trenutku, ko sem hotel zaviti v neko stransko ulico. Opo-gumil sem se, snel klobuk in vprašal:

«Oprostite, ali pelje ta-le ulica na Aleksandrov trg?»

«Žal mi je. Ne vem!» se je gla-

sil njen kratek odgovor. Podvojila je svoj nasmehek in izginila.

Občutil sem, da me je povsem osvojila. Nemirno, brez prestanka sem križaril po ulicah in iskal le njo.

Ni trajalo dolgo, pa sem jo zopet našel. Brez oklevanja sem jo nagovoril:

«Oprostite, milostljiva, ali mi ni bila v Meranu čast...?»

«Motite se, gospod, še nikdar v življenju nisem bila v Meranu!» Z nasmehom na obrazu me je zapustila.

Nato je nekaj dni nisem videl. Neutrudno sem prežal na njo. In sreča me res ni zapustila. Naključje mi jo je zopet pripeljalo pred hrepeneče oči. Z raznovrstnimi zaviti in zavojčki je bila kar preobložena. «Peklenka predrznost, pomagaj mi!», sem vzdihnil sam pri sebi. Stopil sem k njej in ji voščil «Dobro jutro»; ker sva si pa bila prav za prav že stara znanca, sem jo vprašal, če ji morem in smem pomagati.

«Ne!», me je odklonila. toda oni

zapeljivi nasmešek ji je ostal na licu.

Nisem se dal otresti. Iskreno sem ji izrazil svoje nezadovoljstvo nad tako preobremenitvijo nežnega spola. Mač bi taka lepota ne mogla, da, celo morala razpolagati s celo četo strežajev?!

Trenutek premišljanja. Njen nasmehek je postal še nevarnejši. Takoj nato pa mi je prepustila zavitke in zavoje. Drugega za drugim. Natovoril sem se z njimi kakor kak star, izvežban postrežček in sledil sem ji vdano nalik dresiranemu zakonskemu možu. Oh, blaženost in brezmejna sreča, ki te navdajata, če smeš stopati za tako-le ženo. Poskušal sem se izražati čimbolj pesniško. Ona je samo prikimala z glavo in od časa do časa, dražestno se smehljajoč, vpadala v moje srčne izlive z besedami: «Ne, ne!» in «Kaj pravite?»

Pred hišo — o, božja nebesa — se ni poslovila od mene. Smel sem jo spremiti v njeno stanovanje. Hitel sem za njo in srce mi je bur-

no tolklo v prsih. Pozvonila je. Služkinja je odprla in vstopila sva. Oba, midva, ona in jaz! Naenkrat pa stopi moja lepa oboževanka k nekim vratom in reče:

«Poslušaj, dravec, prosim te...»

Njen mož se je pojavil v pred-sobi v postavi pravcatega, resničnega orjaka. Prišel sem se tresti prav v vseh sklepih od glave do pete, kakor šiba na vodi.

Lepotica pa je nadaljevala z najdražestnejšim nasmeškom:

«Dravec, daj temu-le človeku s paketi dvajset dinarjev za njegov trud!»

Orjak je potegnil denarnico iz žepa in me začudeno pogledal. Občutil sem, kako me je oblila rdečica. Dama naju je zapustila z nasmeškom na ustnicah. Orjakova roka je težko padla na mojo ramo, ko mi je dejal:

«Poslušajte me, mladenič! Vi morate imeti pri ženskah sapsamsko srečo. Izvolite, tukajle imate svoj zaslužek. Drugi postrežčki so dobivali doslej vedno le po deset dinarjev.»

Staroznana gostilna

Ražem

na Žabjaku - Telefon 28-57

prilporeča cenj. gostom odlična dalmatinska vina, bizeljski rizling in cviček. — Priznana izvrstna domača kuhinja.

Za obilen obisk se prilporeča

Zoran Ražem.

Prilporeča se za vsa v elektrotehnično stroko spadajoča dela in dobava **ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE**

Mihelčič Ivan - Ljubljana

BORŠTNIKOV TRG ŠT. 1, TELEF. 27-04

Izvršujemo vse nove napeljave, preureditve, dograditve in popravila instalacij za luč, moč, signale, radio itd. Popravljamo vse električne aparate, motorje, likalnice itd. Dobavljamo za instalacije in popravila prvovrstni material, kakor tudi svetila in žarnice.

Pojasnila v strokovnih zadevah brezplačno. Cene zmerne. Postrežba točna in solidna. Zahtevajte reference. Nočna služba za nujna popravila. Kličite telefon 27-04

Halo! Pomlad se bliža! Halo!

Vsi, ki želite, da za denar, ki ga izdate za soboslikarska in pleskarska dela, dobite res prvovrstno izvršitev, Vam prilporečamo, da se obrnete na poznano in solidno trdko

Jelčič Angelo, Ljubljana VII
pleskar, ličar, sobo- in črkoslikar za stavbe in pohištvo
Celovška cesta št. 65 — Telefon št. 38-40

Najboljše

dalmatinsko vino

od vagonke pošiljke nadalje: maraškin, smederovsko, mozler, cviček in kraški teran, kraško šunko, domačo salamo

Restavracija pri „L VU“
LJUBLJANA

LINOLEJI

VSEH VRST

NAJPOPOLNEJŠA OBLOGA

MANUFAKTURNA
VELETRGOVINA

F. KS. SOUVAN
MESTNI TRG 24



Otroški vozilčki najnovejših modelov
Dvokolesa, motorji, triokliki
Šivalni stroji pogrezljivi
Po zelo niski ceni — Ceniki franco!

„TRIBUNA“, F. Batjel
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4
Podružnica:
Maribor, Aleksandrova cesta št. 26

Dovžan Ivan

dipl. krojačnica za
dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra c. 81

Izvršuje vsa v stroko spadajoča dela po najnovejši modi in po najsolidnejših cenah
Postrežba točna

Dalmatinska vina prvovrstna — naravna

po lastni ceni samo . . . Din 7.— za liter
pri odjemu nad 10 litrov Din 6-50 za liter

Po naročilu dostavljamo na dom. — Toči gostilna „JADRAN“, Florjanska ul. 33, in naša podružnica, Poljanska cesta 17. —

Vljudno se prilporeča za obisk **Vladimir Miloš**

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše posvetovalnice, kjer dobi **informacije:**

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitve;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socijalnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socijalne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Prilporečajte „Slovensko besedo“